

โลกาภิวัตน์มาตรฐานการบริการไปรษณีย์

ภาคภูมิ สกุงวงศ์¹

Received: April 21, 2025; Revised: June 15, 2025; Accepted: June 16, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้วิเคราะห์กระบวนการโลกาภิวัตน์ (global governance) ในการกำหนดมาตรฐานการบริการไปรษณีย์ในระดับสากล โดยอาศัยกรอบแนวคิดเรื่อง “ระบอบ” (regime) ของ Krasner และแนวคิดกระบวนการโลกาภิวัตน์ของ Weiss และ Thakur ที่ประกอบด้วย การจัดการองค์ความรู้ การพัฒนาบรรทัดฐาน และการสถาปนาความคิดให้เป็นสถาบัน กรณีศึกษาหลักคือบทบาทของสหภาพไปรษณีย์สากล (Universal Postal Union - UPU) ในฐานะองค์กรระหว่างประเทศภายใต้สหประชาชาติที่กำหนดแนวทางมาตรฐานไปรษณีย์ทั่วโลก โดยบทความนำเสนอพัฒนาการตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงปัจจุบัน รวมถึงกรณีศึกษาของ

¹ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) ปีการศึกษา 2567 สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Email: phakphoom.sk@gmail.com

ประเทศไทยผ่านบทบาทของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เพื่อสะท้อนให้เห็น
การปรับตัวต่อมาตรฐานสากลและความท้าทายเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: โลกาภิบาล, ระบอบ, มาตรฐานการบริการไปรษณีย์,
สหภาพไปรษณีย์สากล, ไปรษณีย์ไทย

Global Governance of Postal Service Standards

Phakphoom Skunvong²

Abstract

This article examines the concept of hegemony under King Rama I during the establishment of the Rattanakosin Kingdom. Using Antonio Gramsci's theory of hegemony as a conceptual framework, the study analyzes how the king consolidated power and This article analyzes the global governance process in establishing international postal service standards, employing Krasner's "regime" framework and the global governance model of Weiss and Thakur, which includes knowledge management, norm development, and institutionalization. The study focuses on the role of the Universal Postal Union (UPU), a specialized agency under the United Nations, in defining global postal service frameworks. It

² Student of Department of Political Science and Public Administration,
Faculty of Social Sciences, Kasetsart University Email: phakphoom.sk@gmail.com

traces the historical evolution of postal governance from ancient times to the present and presents a case study of Thailand Post Company Limited to illustrate the country's adaptation to international standards and related policy challenges.

Keywords: global governance, regime, postal service standards, Universal Postal Union, Thailand Post

บทนำ

แม้ว่า “การบริการไปรษณีย์” จะเป็นกลไกพื้นฐานที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการเชื่อมโยงผู้คน สินค้า และข้อมูลในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ตลอดจนระหว่างประเทศ แต่กลับเป็นประเด็นที่มักถูกมองข้ามในการศึกษาและการอภิปรายเชิงวิชาการในวงกว้าง โดยเฉพาะในบริบทของศตวรรษที่ 21 ซึ่งสังคมโลกเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์และการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การขยายตัวของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) ทำให้ความต้องการใช้บริการขนส่งพัสดุเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ถึงแม้ว่าการสื่อสารผ่านจดหมายในรูปแบบดั้งเดิมจะลดลง แต่บริการไปรษณีย์ในฐานะโครงสร้างพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนสินค้าและข้อมูลก็ยังคงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด

ข้อมูลจากรายงาน *Postal Statistics 2022* ของสหภาพไปรษณีย์สากลระบุว่า มีการจัดส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ภายในประเทศและระหว่างประเทศรวมกว่า 246,000 ล้านชิ้น และพัสดุภายในประเทศประมาณ 27,000 ล้านชิ้นในปีเดียว (UPU, 2022a: Online) ตัวเลขดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคมของบริการไปรษณีย์ในยุคปัจจุบันอย่างชัดเจน

ในด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ โดยเฉพาะแขนงวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แนวคิดเรื่อง “ระบอบ” (Regime) นับเป็นหนึ่งในกรอบแนวคิดสำคัญที่ใช้ในการทำความเข้าใจโครงสร้าง กฎเกณฑ์ และกลไกการกำกับดูแลในระบบโลก ซึ่งมักปรากฏในวรรณกรรมและคำอธิบายเชิงทฤษฎีอยู่เสมอ การศึกษาระบอบขององค์การระหว่างประเทศ เช่น สหภาพไปรษณีย์สากล (UPU) จึงเป็นกรณีศึกษาที่มีความเหมาะสมในการทำความเข้าใจการกำกับดูแลระดับสากลในภาคส่วนที่แม้จะพื้นฐาน แต่กลับมีความเชื่อมโยงกับทั้งภาครัฐ เอกชน และชีวิตประจำวันของประชาชน

บทความวิชาการนี้มุ่งวิเคราะห์บทบาทและพัฒนาการของ “ระบอบ” การบริการไปรษณีย์ในบริบทของกระบวนการโลกาภิวัตน์ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นสามส่วนหลัก ได้แก่ (1) โครงสร้างของระบอบสหภาพไปรษณีย์สากล (2) กระบวนการโลกาภิวัตน์ในมาตรฐานการบริการไปรษณีย์ และ (3) การปรับใช้มาตรฐานดังกล่าวในบริบทประเทศไทย โดยพิจารณาผ่านกรณีศึกษาของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับโลกกับระดับชาติภายใต้กรอบแนวคิดเรื่องระบอบระหว่างประเทศ

“ระบอบ” ของสหภาพไปรษณีย์สากล

ตามคำนิยาม “ระบอบ (Regime)” ของ Krasner (1983 : 2) หมายถึง ‘ชุดของหลักการ บรรทัดฐาน กฎเกณฑ์กติกา และกระบวนการตัดสินใจ ไม่ว่าจะโดยนัยหรือชัดเจนของตัวแสดงต่าง ๆ ที่อยู่บน ‘ความคาดหวัง’ มาบรรจบกันในขอบเขตที่กำหนดของระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ’ โดยหากเราพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ เริ่มจากหลักการ (principles) ของสหภาพไปรษณีย์สากลขึ้นอยู่กับยุทธศาสตร์ไปรษณีย์สากล³ ปัจจุบันคือ “Abidjan Postal Strategy 2021-2025”⁴ จากการประชุมสภาคองเกรส ครั้งที่ 27 ในเมืองอาบีจาน สาธารณรัฐโกตดิวัวร์ เมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2021 ที่ผ่านมา เพื่อสนับสนุน “Postal Vision 2030” ให้สอดคล้องและบรรลุตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (UPU. 2024a: Online) สหภาพไปรษณีย์สากลในฐานะหน่วยงานของ

³ ค.ศ. 1989 ในการประชุมสภาคองเกรส ครั้งที่ 20 ณ เมืองวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการรับรองนำ ‘ยุทธศาสตร์ไปรษณีย์โลก (World Postal Strategy)’ ของสหภาพไปรษณีย์สากลมาใช้เป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับโครงการและงบประมาณขององค์กร

⁴ นอกจากนี้ เวทีการประชุมระดับภูมิภาค ค.ศ. 2024 ที่จะเกิดขึ้น มีการปรึกษาหารือถึงแผนยุทธศาสตร์รอบถัดไปอย่าง “Dubai Postal Strategy 2026-2029” ทำให้เห็นถึงพลวัต ความไม่หยุดนิ่งของสถาบัน

สหประชาชาติจะต้องประสานงานการดำเนินการตามเสาหลักเชิงยุทธศาสตร์หลักสามประการ ได้แก่ เสริมสร้างอำนาจหน้าที่ในฐานะเวทีหลักสำหรับการพัฒนาภาคไปรษณีย์ เสริมสร้างบทบาทผู้ให้บริการแก้ปัญหาทางเทคนิคที่เป็นนวัตกรรมและราคาเยอสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคไปรษณีย์ และ ช่วยทำให้สหภาพไปรษณีย์สากลเป็นศูนย์ข้อมูลและองค์ความรู้ชั้นนำของภาคส่วนไปรษณีย์ (UPU. 2024b: Online)

บรรทัดฐาน (norm) หรือมาตรฐานทั่วไปของพฤติกรรม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 บัญญัติคำว่า ‘ไปรษณีย์’ ซึ่งหมายถึง “วิธีการส่งหนังสือและหีบห่อสิ่งของเป็นต้นโดยมีองค์การที่ตั้งขึ้นเป็นเจ้าหน้าที่รับส่ง” (ราชบัณฑิตยสภา, 2554: ออนไลน์) หรือ “อันพึงใช้หรือพึงส่งไป” (ราชบัณฑิตยสภา, 2550: ออนไลน์) สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยไปรษณีย์สากลกำหนดมาตรฐานการให้บริการไปรษณีย์สากล (Universal Postal Service - UPS) ไว้ในมาตรา 1 วรรคที่หนึ่ง บรรทัดที่ 18 ว่า “การให้บริการไปรษณีย์ขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างถาวรทั่วทุกจุดในอาณาเขตของประเทศสมาชิก สำหรับลูกค้าทุกราย ในราคาที่เหมาะสม” (UPU. 2024c: Online)

กฎเกณฑ์กติกา (rules) อนุสัญญาว่าด้วยไปรษณีย์สากล หมวดที่ 1 กฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับร่วมกันทั่วไปของการบริการไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ตลอดประวัติศาสตร์กว่า 145 ปี ที่ผ่านมามีการปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมบางส่วนในช่วงต้นทศวรรษ 2000 อยู่เป็นระยะ ซึ่งพันธกิจของสหภาพไปรษณีย์สากลตอกย้ำ “การกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ของบริการไปรษณีย์สากลที่มีคุณภาพและเข้าถึงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่ออำนวยความสะดวกในการสื่อสารระหว่างประชากรโลกผู้อยู่อาศัย” รับรองการหมุนเวียนของสิ่งของไปรษณีย์อย่างเสรีในเขตไปรษณีย์เดียวที่ประกอบด้วยเครือข่ายที่เชื่อมต่อถึงกัน; สนับสนุนการนำมาตรฐานร่วมที่เป็นธรรมและการใช้เทคโนโลยีมาใช้ รับประกันสร้างความมั่นใจในความร่วมมือและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งเสริมความร่วมมือทางเทคนิคที่มีประสิทธิผล และ สร้างความพึงพอใจต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของลูกค้า (UPU. 2022b: Online)

กระบวนการตัดสินใจ (decision-making procedures) หรือแผนพฤติกรรม ตามรัฐธรรมนูญแห่งสหภาพไปรษณีย์สากล หมวดที่ 1 Organic provisions ส่วนที่สาม Organization of the Union มาตราที่ 14 Bodies of the Union บรรทัดที่หนึ่ง ระบุไว้ “องค์กรของสหภาพต้องประกอบไปด้วยองค์กรหลักทั้งหมด 4 องค์กร (UPU. 2022b: Online) ดังนี้:

- สภาองเกรส (the Congress) เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจสูงสุดของสหภาพไปรษณีย์สากล จัดประชุมกันทุก ๆ สี่ปี⁵ โดยผู้แทน

⁵ ประชุมวิสามัญ (Extraordinary Congress) อาจจัดขึ้นได้เมื่อมีคำการร้องขอหรือได้รับความยินยอมอย่างน้อยสองในสามจากประเทศสมาชิกของสหภาพไปรษณีย์สากล ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งสหภาพไปรษณีย์สากล หมวดที่ 1 Organic provisions ส่วนที่สาม Organization of the Union มาตรา 16

จากประเทศสมาชิก 192 ประเทศจะประชุมกันในโอกาสนี้เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ไปรษณีย์โลกฉบับใหม่และกำหนดกฎเกณฑ์ในอนาคตสำหรับการแลกเปลี่ยนไปรษณีย์ระหว่างประเทศ (UPU. 2023: Online)

- สภการบริหาร (the Council of Administration)⁶ ประกอบด้วยประเทศสมาชิก 41 ประเทศ มีหน้าที่กำกับดูแลความต่อเนื่องของสหภาพไปรษณีย์สากล ทำงานระหว่างการประชุมสภาองค์กรรวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ และศึกษาประเด็นด้านกฎระเบียบ การบริหาร นิติบัญญัติ และกฎหมาย มีอำนาจในการอนุมัติข้อเสนอของสภาปฏิบัติการไปรษณีย์สำหรับการกำหนดระเบียบหรือขั้นตอนใหม่มาใช้จนกว่าจะมีการประชุมสภาองค์กรครั้งต่อไป เพื่อให้มั่นใจว่าสหภาพไปรษณีย์สากลสามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมของไปรษณีย์ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ สภการบริหารยังมีส่วนรับผิดชอบในการส่งเสริมและประสานงานด้านความช่วยเหลือในทางเทคนิคทุกด้านระหว่าง

⁶ เป็นองค์กรถาวรของสหภาพไปรษณีย์สากล ตามรัฐธรรมนูญแห่งสหภาพไปรษณีย์สากล หมวดที่ 1 *Organic provisions* ส่วนที่สาม *Organization of the Union* มาตราที่ 14 *Bodies of the Union* บรรทัดที่สอง

ประเทศสมาชิก⁷ สามารถดำเนินมาตรการที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาระดับส่วนได้โดยอนุมัติงบประมาณและบัญชีทุก ๆ สองปีตลอดจนการอัปเดตกลยุทธ์และงบประมาณเป็นประจำทุกปี (UPU. 2020a: Online)

- สภาปฏิบัติการไปรษณีย์ (the Postal Operations Council)⁸ เป็นหน่วยงานด้านเทคนิคและปฏิบัติการของสหภาพไปรษณีย์สากล ประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมด 48 ประเทศ ซึ่งได้รับเลือกตั้งในระหว่างการประชุมสภาคองเกรส⁹ โดยจะเลือกประธานสภาปฏิบัติการไปรษณีย์กันเองและประชุมกันทุกปีที่สำนักงานใหญ่ในกรุงเบิร์น โปรแกรมแผนการทำงานมุ่งเน้นไปที่การช่วยให้ปรับปรุง

⁷ ค.ศ. 1947 ในการประชุมคองเกรส ครั้งที่ 12 ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารและผู้ประสานงานขึ้น ซึ่งภายหลังต่อมาเป็นที่รู้จักกันในปัจจุบันนามว่า ‘สภการบริหาร (the Council of Administration - CA)’

⁸ เป็นองค์กรถาวรของสหภาพไปรษณีย์สากล ตามรัฐธรรมนูญแห่งสหภาพไปรษณีย์สากล หมวดที่ 1 *Organic provisions* ส่วนที่สาม *Organization of the Union* มาตราที่ 14 *Bodies of the Union* วรรคที่สอง

⁹ ค.ศ. 1957 การประชุมสภาคองเกรส ครั้งที่ 14 ณ กรุงออกตาว่า ประเทศแคนาดา ได้จัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อการศึกษาด้านไปรษณีย์ (the Consultative Committee for Postal Studies) ซึ่งเป็นต้นแบบบรรพบุรุษของ ‘สภาปฏิบัติการไปรษณีย์ (the Postal Operations Council - POC)’ ในปัจจุบัน

และยกระดับผลิตภัณฑ์และบริการไปรษณีย์ของตนให้ทันสมัย เกี่ยวข้องกับด้านปฏิบัติการ เศรษฐกิจ และการค้าเชิงพาณิชย์ของ ธุรกิจไปรษณีย์ นอกจากนี้ สภาปฏิบัติการไปรษณีย์ยังเสนอให้ คำแนะนำแก่ประเทศสมาชิกเกี่ยวกับมาตรฐานสำหรับกระบวนการ ทางเทคโนโลยีการปฏิบัติงานหรือกระบวนการอื่น ๆ ภายในขอบเขต อำนาจหน้าที่ความสามารถของสภาในกรณีที่จำเป็นต้องมีแนว ปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน (UPU. 2020b: Online)

- สำนักงานระหว่างประเทศ (the International Bureau)¹⁰ มี พนักงานประมาณ 250 คนจาก 50 ประเทศ ซึ่งทำหน้าที่เป็น เลขานุการให้การสนับสนุนด้านการจัดระบบการดำเนินงาน (logistics) และเทคนิคแก่องค์กรในสหภาพไปรษณีย์สากล เป็น สำนักงานประสานงาน ข้อมูล และให้คำปรึกษาหารือ ส่งเสริมความ ร่วมมือทางเทคนิคระหว่างสมาชิกภาพ ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา สำนักงานระหว่างประเทศมีบทบาทผู้นำที่แข็งแกร่งยิ่งขึ้นในบาง กิจกรรมอย่าง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีไปรษณีย์มาใช้ผ่านศูนย์ เทคโนโลยีไปรษณีย์ การพัฒนาตลาดไปรษณีย์ผ่านพื้นที่ที่มีศักยภาพ ในการเติบโต เช่น การส่งจดหมายไปรษณีย์โดยตรง EMS และการ ติดตามคุณภาพการบริการในระดับโลก ดูแลการวางแผน การ

¹⁰ ค.ศ. 1970 อาคารสำนักงานระหว่างประเทศได้รับเปิดดำเนินการ ปัจจุบันอยู่ใน เขต Muirfield กรุงเบิร์น

จัดเตรียมการ การดำเนินการนำไปใช้ และการติดตามโครงการพัฒนา
ประโยชน์ในภูมิภาคของตน ผ่านศูนย์เทคโนโลยีประโยชน์ที่สหภาพ
ประโยชน์สากลได้จัดตั้งศูนย์สนับสนุนระดับภูมิภาคหลายแห่งในส่วน
ต่าง ๆ ของโลก เพื่อสนับสนุนกิจกรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดย
ศูนย์เหล่านี้จัดการการปรับใช้งานและการสนับสนุนแอปพลิเคชัน
ผลิตภัณฑ์ และบริการด้านเทคโนโลยีของสหภาพประโยชน์สากล
ภายในภูมิภาคของตน (UPU. 2020c: Online)

กระบวนการโลกาภิบาลมาตรฐานการบริการประโยชน์

ตามแนวคิดกระบวนการเกิดขึ้นของโลกาภิบาลที่เสนอโดยไวซ์
และฐากูร (Weiss & Thakur, 2014, 496-501) กระบวนการเกิดขึ้นของ
โลกาภิบาลนั้น Weiss และ Thakur ได้อธิบายผ่านบทบาทของ
สหประชาชาติในการพยายามสร้างสถาบันระหว่างประเทศเพื่อกำกับดูแล
และจัดการกับปัญหาความท้าทายที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ว่าประกอบไป
ด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การจัดการความรู้ (managing knowledge) การ
พัฒนาบรรทัดฐาน (developing norms) การสร้างและเผยแพร่ข้อเสนอแนะ
(formulating and promulgating recommendations) และการทำให้อ
องค์ความรู้และความคิดดังกล่าวมีความเป็นสถาบัน (institutionalizing
ideas) (ไพลิน กิตติเสรีชัย, 2567) อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียน
ได้เลือกที่จะจัดกลุ่มแนวคิดดังกล่าวใหม่ให้กระชับเหลือเพียง 3 ขั้นตอน

ได้แก่ การจัดการองค์ความรู้การบริการไปรษณีย์ การก่อตัวของโลกาภิบาลมาตรฐานไปรษณีย์ และการทำงานของโลกาภิบาลมาตรฐานไปรษณีย์ ด้วยเหตุผลเชิงโครงสร้างและการนำเสนอที่เหมาะสมกับบริบทของกรณีศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากในเชิงปฏิบัติ กระบวนการทั้งสี่ประการข้างต้นมิได้ดำเนินไปอย่างเป็นเส้นตรงแบบแยกส่วน หากแต่มีความทับซ้อนและสอดคล้องเชิงเวลาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะขั้นตอนที่ 2 ถึง 4 ซึ่งมีลักษณะต่อเนื่องและมักเกิดขึ้นควบคู่กันในบริบทของการเจรจา การกำหนดแนวทาง และการประยุกต์ใช้ในระดับสถาบัน

ดังนั้น การรวบรวมขั้นตอนเหล่านี้ให้เหลือเพียง 3 ขั้นตอน จึงไม่ใช่การลดทอนความซับซ้อนของแนวคิดดั้งเดิม แต่เป็นการจัดระเบียบเชิงวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ ซึ่งมุ่งวิเคราะห์พัฒนาการของระบอบการบริการไปรษณีย์ในบริบทของโลกาภิบาลอย่างเป็นระบบ แต่ไม่ซ้ำซ้อนและสามารถอธิบายปรากฏการณ์เชิงนโยบายและสถาบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. การจัดการองค์ความรู้การบริการไปรษณีย์ Weiss และ Thakur เสนอว่าการจัดการความรู้เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญมาก เพราะเป็นขั้นตอนการระบุประเด็น ปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วทำให้รัฐและตัวแสดงต่าง ๆ ยอมรับร่วมกันถึงการมีอยู่จริงของปัญหาดังกล่าว จากนั้น ต้อง รวบรวมข้อมูลที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับธรรมชาติของปัญหาเพื่อเข้าใจสาเหตุและสามารถอธิบายถึงปัญหาที่เกิดขึ้นได้ (ไพลิน กิตติเสรีชัย, 2567) การส่ง

พัสดุหรือบริการไปรษณีย์นั้นมีมาตั้งแต่อารยธรรมยุคแรก โดยมีหลักฐานที่ น่าทึ่งของระบบไปรษณีย์ก็มีปรากฏอยู่แทบทุกทวีปหลายประเทศใน รูปแบบของผู้ส่งสารที่คอยรับใช้กษัตริย์และจักรพรรดิไม่ว่าจะเป็นเปอร์เซีย อินเดีย และจีน เป็นต้น ซึ่งร่องรอยของจดหมายแรกสุดถูกค้นพบในอียิปต์ สมัยโบราณเมื่อประมาณ 2,000 ปีก่อนคริสตกาล¹¹ ซึ่งบริการไปรษณีย์ ณ ขณะนั้นมีไว้สำหรับฟาโรห์โดยเฉพาะที่ใช้บริการไปรษณีย์เพื่อในการส่ง คำสั่งไปทั่วดินแดนอาณาเขตของรัฐเท่านั้น (Sundqvist, 2022: Online)

ประมาณ 550 ถึง 330 ปีก่อนคริสต์ศักราช ชาวเปอร์เซียในสมัย อาคีเมนิด (Achaemenid Persians) จะส่งจดหมายของโดยใช้ระบบขนส่ง โดยขี่ม้า โดยผู้ส่งสารอาจใช้ธรรมา (rhedæ) พร้อมม้าเร็ว นอกจากนี้ การ ส่งจดหมายในจักรวรรดิเปอร์เซียไม่ใช่สิ่งที่ใคร ๆ ก็ทำได้ มีเพียงกษัตริย์และ ผู้นำที่มีอิทธิพลเท่านั้นที่สามารถใช้ระบบไปรษณีย์ได้ รวมถึงยังมีบริการที่ช้า กว่าอีกประเภทหนึ่งซึ่งติดตั้งเกวียนสองล้อ (birolæ) ที่ลากด้วยวัวบริการที่ ช้ากว่านี้ส่งวนไว้สำหรับการติดต่อสื่อสารกับรัฐบาล (Norman, 2024a: Online) ซึ่งการเดินทางผ่านเส้นทางสายเปอร์เซีย (the Persian Royal Road) ผู้ให้บริการขนส่งของราชวงศ์สามารถส่งข้อความจากเมืองซูซาไปยัง

¹¹ สหภาพไปรษณีย์สากลระบุว่า “เอกสารไปรษณีย์ฉบับแรกที่ค้นพบในอียิปต์มีอายุ ตั้งแต่ 255 ปีก่อนคริสตกาล”

เมืองซาร์ดีสได้ภายใน 7-9 วัน¹² จากปกติการเดินทางทั่วไปหรือกองทัพที่เดินเท้าอาจใช้เวลาถึงประมาณสามเดือน (Norman, 2024b: Online)

หลังจากนั้น อีกประมาณ 27-14 ปีก่อนคริสตกาล เอกสารไปรษณีย์ฉบับแรกที่ค้นพบในอียิปต์มีอายุตั้งแต่ 255 ปีก่อนคริสตกาล จักรพรรดิออกัสตัส (Augustus) ได้ก่อตั้ง *Cursus Publicus* ซึ่งเป็นบริการจัดส่งไปรษณีย์แห่งแรกที่มีการบันทึกข้อมูลเอกสารไว้อย่างดี ทำหน้าที่ดำเนินการรับผิดชอบการแลกเปลี่ยนอย่างเป็นทางการและการบริหารภายในจักรวรรดิโรมันทั้งหมด ส่วนหนึ่งเพื่อเป็นหนทางในการรวมดินแดนอันกว้างใหญ่ของจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ให้เป็นหนึ่งเดียวผ่านการส่งสารข้อความเจ้าหน้าที่ และรายได้ภาษีจากแคว้นหนึ่งไปยังอีกแคว้น อิงตามแบบจำลองของชาวเปอร์เซียที่ผู้ส่งสารจะส่งต่อข้อความ ก่อนภายหลังเปลี่ยนมาใช้ระบบที่ให้คนเดียวเดินตลอดทางเพื่อนำข้อความไปส่ง ซึ่งข้อดีของวิธีนี้ทำให้ผู้รับสารสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกับผู้ส่งสารได้และมีความปลอดภัย

¹² เฮโรโดตัส (Herodotus) นักประวัติศาสตร์ชาวกรีก เคยเขียนบรรยายชื่นชมเกี่ยวกับบริการไปรษณีย์ของเปอร์เซียไว้เมื่อ 500 ปีก่อนคริสตกาลว่า “...หิมะ ฝน ความร้อน หรือความมืดมิดในยามค่ำคืนก็ไม่สามารถหยุดการส่งของตามกำหนดเวลาได้...” ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ Silverstein, A. J. (2007). *Postal Systems in the Pre-Modern Islamic World*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://www.cambridge.org/core/books/postal-systems-in-the-premodern-islamic-world/8A884C858D9AF1ED5D30D3F411585E42>

มากกว่า แต่ข้อเสียของระบบนี้ทำให้ความเร็วในการสื่อสารช้าลง โดยนักวิชาการและองค์กรต่าง ๆ ได้ประมาณการว่า ความเร็วเฉลี่ยของผู้ส่งสารทางบกของจักรวรรดิโรมันอยู่ที่ประมาณ 50 ไมล์ต่อวัน ซึ่งถือว่าลดลงอย่างมากเมื่อเทียบกับวิธีการที่จักรวรรดิเปอร์เซีย (Norman, 2024a: Online)

ในศตวรรษที่ 16 โดยตลอดศตวรรษนี้ราชวงศ์ Thurn und Taxis เป็นผู้จัดส่งสินค้าของจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ และในเซาเทิร์นเนเธอร์แลนด์¹³ สเปน และเบอร์กันดี (ปัจจุบันคือแคว้นหนึ่งในฝรั่งเศส) ได้พัฒนาการบริการไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่สามารถ “ส่งจดหมายโต้ตอบส่วนตัวและรายบุคคลโดยชำระเงินตามความเหมาะสม” (UPU. 2020d: Online) จนกระทั่งศตวรรษที่ 17 ก็ได้เกิดสนธิสัญญาไปรษณีย์ระหว่างประเทศฉบับแรกเกิดขึ้น ประกอบด้วยข้อตกลงทวิภาคีที่ควบคุมการขนส่งทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศต่าง ๆ ในยุโรป โดยใน ค.ศ. 1675 ปีท ฟิชเชอร์ ฟอน ไรเชินบาค (Beat Fischer von Reichenbach) เป็นผู้ก่อตั้งไปรษณีย์ในสาธารณรัฐเบิร์น ได้รับใบอนุญาต 25 ปีจากรัฐเบอร์นีสนี้ให้ดำเนินการบริการไปรษณีย์และบริการจัดส่ง ขยาย ‘ไปรษณีย์เบอร์นีส the Bernese Post’ เพื่อให้เป็นหนึ่งในบริการไปรษณีย์ที่เร็วที่สุดในยุโรป และใน ค.ศ. 1680 ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อัศวินจากจักรพรรดิเลโอโพลด์ที่ 1 แห่งจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ (UPU. 2020d: Online)

¹³ มีอีกชื่อเรียกว่า ‘เนเธอร์แลนด์ของสเปน’

2. การก่อตัวของโลกาภิวัตน์มาตรฐานการบริการไปรษณีย์ (การสร้างและเผยแพร่ข้อแนะนำ) เมื่อผ่านการระบุและวิเคราะห์ปัญหาแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการพัฒนาบรรทัดฐาน ในขั้นตอนนี้คือการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับบรรทัดฐานเพื่อทำให้เกิดพฤติกรรมแบบใหม่ โดยมากจะกระทำการผ่านการ ประชุมระหว่างประเทศ และคณะกรรมการดำเนินงาน เนื่องจากมนุษย์เป็นตัวแสดงทางสังคม เพราะฉะนั้น บรรทัดฐานจึงมีความสำคัญในการทำงานและดำรงอยู่ของสังคม การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจึงสามารถถูกพิจารณา ผ่านมุมมองของบรรทัดฐานไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือความสัมพันธ์ในหมู่ผู้นำชาติต่าง ๆ เมื่อมีการรวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้ จนทำให้ปัญหานั้น ๆ ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญ เร่งด่วนในประชาคมที่กำหนดนโยบายระหว่างประเทศ จนเล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการสร้าง เผยแพร่ บรรทัดฐานใหม่ ตลอดจนทำให้บรรทัดฐานนั้น ๆ มีความเป็นสถาบันเพื่อความยั่งยืนของตัวบรรทัดฐานดังกล่าว (ไพลิน กิตติเสรีชัย, 2567)

ก่อนที่จะเกิดมาตรฐานสากลด้านการให้บริการไปรษณีย์ การปฏิรูปไปรษณีย์ระดับชาติที่สำคัญที่สุดเกิดขึ้นในอังกฤษ ค.ศ. 1840 กระบวนการนี้เริ่มต้นจากการปฏิรูปใน ค.ศ. 1837 เมื่อเซอร์โรว์แลนด์ ฮิลล์ (Sir Rowland Hill) ได้เสนอระบบตราประทับแบบกาว เพื่อระบุการชำระเงินล่วงหน้าของค่าไปรษณีย์ (postage) เพื่อลดความซับซ้อนของอัตราไปรษณีย์ในบริเตนใหญ่ นอกจากนี้ ยังคิดอัตราค่าบริการแบบเดียวกันสำหรับจดหมายทุกฉบับที่มีน้ำหนักเท่ากันในการภายในประเทศโดยไม่

คิดค่าส่งตามระยะทาง เซอร์โรว์แลนด์ ฮิลล์ ยังได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ริเริ่ม ‘ดวงตราไปรษณียากร’ หรือ ‘แสตมป์’¹⁴ ดวงแรกของโลกปรากฏครั้งแรกในบริเตนใหญ่เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 1840 เป็นที่รู้จักในชื่อ ‘the Penny Black’ อิงจากหน่วยเหรียญทศนิยมของบริเตนใหญ่ ลักษณะของสี และมีรูปพระพักตร์ของสมเด็จพระราชินีวิกตอเรีย เริ่มใช้งานจริงครั้งแรกวันที่ 5 พฤษภาคมในปีเดียวกัน (UPU. 2020e: Online) และใน ค.ศ. 1854 บริการ ‘ธนณัติทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ (International Postal Money Order)’ แห่งแรกถูกสร้างขึ้น เพื่อให้กองทหารอังกฤษสู้รบในสงครามไครเมียสามารถโอนเงินกลับบ้านได้

เมื่อเวลาผ่านไป ใน ค.ศ. 1862 มอนต์โกเมอรี แบลร์ (Montgomery Blair) อธิบดีกรมไปรษณีย์แห่งสหรัฐอเมริกา ได้เขียน “จดหมาย” ถึง วิลเลียม เฮนรี สจ๊วต (William Henry Steward) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในขณะนั้น เสนอให้มีการประชุมระดับนานาชาติขึ้น โดยได้รับแรงบันดาลใจจากโครงสร้างของสหภาพไปรษณีย์ออสเตรีย-เยอรมนี เพื่อหารือเกี่ยวกับการปรับปรุงลดความซับซ้อนและสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานไปรษณีย์ระหว่างประเทศ จนวันที่ 11 พฤษภาคม ค.ศ. 1863 คณะกรรมาธิการไปรษณีย์ระหว่างประเทศได้มีการจัด ‘ประชุมนานาชาติ

¹⁴ การประดิษฐ์แสตมป์ได้ปฏิวัติการบริการไปรษณีย์ ทำให้ระบบภาษีศุลกากรสำหรับการชำระค่าบริการไปรษณีย์ง่ายขึ้นและลดการสูญเสียให้กับผู้ประกอบการไปรษณีย์

ไปรษณีย์ (International Paris Postal Conference)’ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส โดยมีตัวแทนจากหน่วยงานไปรษณีย์ผู้แทนไปรษณีย์จากประเทศต่าง ๆ ในยุโรปและอเมริกา 15 ประเทศแห่งมาประชุมวางหลักการทั่วไปหลายประการสำหรับข้อตกลงร่วมกันและเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการจัดทำสนธิสัญญาไปรษณีย์ระหว่างประเทศบนพื้นฐานร่วมกัน แต่ขอบเขตการตัดสินใจที่มีจำกัดและไม่สามารถตกลงกันเกี่ยวกับข้อตกลงไปรษณีย์ระหว่างประเทศได้ (ICAO. 2024: Online)

ภารกิจดังกล่าวตกทอดส่งต่อไปใน ค.ศ. 1868 การพัฒนาครั้งสำคัญนี้เกิดขึ้นจาก ไฮน์ริช ฟอน สเตฟาน (Heinrich von Stephan) ที่ปรึกษาสมาชิกองคมนตรีอาวุโสของไปรษณีย์ ผู้อำนวยการไปรษณีย์ทั่วไปของจักรวรรดิเยอรมัน ได้ร่างแผนสำหรับสหภาพไปรษณีย์ระหว่างประเทศตามคำแนะนำของตน วารสารทางการของฝ่ายบริหารไปรษณีย์ของสมาพันธรัฐเยอรมันเหนือตีพิมพ์บันทึกการบรรยายถึงคุณลักษณะเฉพาะที่มีสาระสำคัญของแผน “สหภาพไปรษณีย์ระหว่างประเทศในหมู่ประชาชาติที่มีอารยะเจริญแล้วทั้งหมด” และเสนอให้ส่งแผนนี้ไปยังการประชุมสมัชชาสากลสำหรับการอภิปรายหารือ (UPU. 2020f: Online)

รัฐบาลสวีเดนและแลนด์ได้จัดการประชุมระหว่างประเทศ ณ กรุงเบิร์น ประเทศสวีเดนและแลนด์ในวันที่ 15 กันยายน ค.ศ. 1874 โดย Henrich สามารถรวบรวมผู้แทนจากหน่วยงานไปรษณีย์ทั้งหมด 22

ประเทศ¹⁵ เข้าร่วมการประชุมดังกล่าว เมื่อการประชุมครั้งนี้สิ้นสุดลง วันที่ 9 ตุลาคม ค.ศ. 1874 ได้มีการลงนามใน ‘สนธิสัญญาเบิร์น (the Treaty of Bern)’ หรือชื่อเดิมคือ ‘สนธิสัญญาว่าด้วยการก่อตั้งสหภาพไปรษณีย์ทั่วไป (General Postal Union)’ ตีตราสำคัญอยู่ที่มาตรา 15 ของสนธิสัญญาเบิร์นให้จัดตั้งสำนักงานกลางขึ้นภายใต้ชื่อ ‘สำนักงานระหว่างประเทศของสหภาพไปรษณีย์ทั่วไป’ ซึ่งจะดำเนินการภายใต้การอภิบาลของฝ่ายบริหารไปรษณีย์ที่สภาองเกรสจะเป็นผู้เลือก และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จะต้องตกเป็นภาระของทุกคนของรัฐผู้ทำสัญญา สหภาพไปรษณีย์ทั่วไปได้ก่อตั้งขึ้นในฐานะองค์กรระหว่างรัฐบาลที่มุ่งมั่นในการพัฒนาเขตไปรษณีย์เดียวเพื่อให้บริการทั่วโลก (Yale Law School. 2008: Online) โดยในระหว่างการประชุมสภาการไปรษณีย์ (Postal Congress) ครั้งแรกนี้ ‘สำนักงานระหว่างประเทศ (the International Bureau - IB)’¹⁶ ซึ่งดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของสมาพันธ์รัฐสวิตเซอร์แลนด์ ได้รับการ

¹⁵ สนธิสัญญาว่าด้วยการก่อตั้งสหภาพไปรษณีย์ทั่วไป เป็นข้อสรุปที่ริเริ่มระหว่าง 22 ประเทศ ได้แก่ เยอรมนี ออสเตรีย-ฮังการี เบลเยียม เดนมาร์ก อียิปต์ สเปน สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส บริเตนใหญ่ กรีซ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก นอร์เวย์ เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส รมานี รัสเซีย เซอร์เบีย สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ และตุรกี

¹⁶ ค.ศ. 1875 ยูจีน โบเรล (Eugène Borel) หนึ่งในสมาชิกสภาสหพันธ์รัฐสวิตเซอร์แลนด์ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการคนแรกของสำนักงานระหว่างประเทศของสหภาพไปรษณีย์ทั่วไป

จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นสำนักเลขาธิการสำหรับสหภาพไปรษณีย์ทั่วไปแห่งใหม่ (ICAO. 2024: Online)

สนธิสัญญาดังกล่าวประสบความสำเร็จในการรวมบริการไปรษณีย์และกฎระเบียบระหว่างประเทศที่ซับซ้อนต่าง ๆ เข้าด้วยกันให้กลายเป็นอาณาเขตไปรษณีย์แห่งเดียว เพื่อการแลกเปลี่ยนจดหมายซึ่งกันและกัน รวมถึงอุปสรรคและขอบเขตพรมแดนที่กีดกันขัดขวางการไหลเวียน และการเติบโตของไปรษณีย์ระหว่างประเทศอย่างเสรีในที่สุดก็ได้ถูกขจัดหรือถอนออกไปในที่สุด (UPU. 2020g: Online) นับตั้งแต่ ค.ศ. 1874 เป็นต้นมา หลักการอัตราค่าไปรษณีย์สำหรับการขนส่งจดหมายได้ทำให้มาตราส่วนค่าบริการไปรษณีย์ที่ซับซ้อนซึ่งมีอยู่ภายใต้ข้อตกลงทวีปาคีนั้นเรียบง่ายและเป็นมาตรฐานมากขึ้นและถูกกำหนดโดยการประชุมของสหภาพไปรษณีย์สากล นอกเหนือจากนี้ ยังมีหลักการพื้นฐานของ “การต่างตอบแทน (reciprocity)” หรือเรียกอีกอย่างว่า ‘หลักการไม่แบ่งปันค่าธรรมเนียม (non-sharing of charges)’ อีกประการหนึ่งที่ควบคุมเครือข่ายไปรษณีย์ทั่วโลก ซึ่งระบุไว้ในอนุสัญญาดังกล่าวในการยกเว้นไปรษณีย์การบริการขนส่งที่ประเทศต้นทางต้องชำระเงินไปยังประเทศปลายทาง (ICAO. 2024: Online)

กลไกของการบริการไปรษณีย์ยังคงหมุนต่อไป โดยทำงานควบคู่ไปกับการรับมือกับเหตุการณ์ระดับโลกและความท้าทายต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนภาคส่วนนี้ให้ก้าวไปข้างหน้า จนกระทั่ง ค.ศ. 1878 จากสมาชิกภาพในสหภาพเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วอย่างรวดเร็วในช่วงสามปีที่ผ่านมา

สหภาพไปรษณีย์ทั่วไปจึงได้มีการเปลี่ยนชื่อซึ่งรู้จักในปัจจุบันคือ “สหภาพไปรษณีย์สากล (Universal Postal Union - UPU)” มีสำนักงานใหญ่ในกรุงเบิร์น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ถือเป็นองค์การระหว่างประเทศที่เก่าแก่เป็นอันดับสองของโลก (รองจากสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ) (ICAO. 2024: Online) ทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ใกล้เคียง ประสานงาน และให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคตามความจำเป็น โดยสหภาพไปรษณีย์สากลจะกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับการแลกเปลี่ยนจดหมายระหว่างประเทศ และเสนอให้คำแนะนำเพื่อกระตุ้นการเติบโตของปริมาณจดหมายไปรษณีย์ พัสดุ บริการทางการเงิน และปรับปรุงคุณภาพการบริการสำหรับลูกค้า ทำให้ช่วยให้มั่นใจได้ว่ามีเครือข่ายสากลอย่างแท้จริงของผลิตภัณฑ์และบริการที่ทันสมัยอย่างแท้จริง (UPU. 2020h: Online) เพื่อสะท้อนถึงจำนวนสมาชิกภาพทั่วโลกที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการประชุมสภาองค์กรสหประชาชาติได้บรรลุรับรองข้อตกลงเกี่ยวกับเรื่องจดหมายและมีการออกฉันทาติระหว่างประเทศที่มีการประทับตราฉบับแรกครั้งแรกในเดือนกรกฎาคมของปีเดียวกัน (UPU. 2020d: Online)

การประชุมสภาองค์กรสหประชาชาติ ครั้งที่ 6 ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี ค.ศ. 1906 หลักการของการต่างตอบแทนซึ่งกันและกันนี้ถูกทำทายเป็นครั้งแรกเมื่อคณะผู้แทนเปอร์เซียเสนอให้มีการแก้ไขมาตราที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรค่าธรรมเนียมในอนุสัญญาไปรษณีย์สากล (Universal Postal Convention) แต่การประชุมคราวดังกล่าวได้ปฏิเสธไปโดยให้เหตุผลโต้แย้งว่า “ข้อเสนอดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากการพิจารณาที่ต่างไปจากจิตวิญญาณของสหภาพโดยสิ้นเชิง” จึงมีการจัดทำ ‘วิมัยบัตร (International

Reply Coupon – IRC)’ แทน สามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นแสตมป์หนึ่งดวงหรือมากกว่านั้น ซึ่งถือเป็นค่าจัดส่งไปรษณีย์ขั้นต่ำสำหรับไปรษณีย์ภัณฑ์ทางอากาศ (airmail)¹⁷ ไปยังประเทศสมาชิกอื่นในสหภาพไปรษณีย์สากล น้ำหนักสูงสุดไม่เกิน 20 กรัม (UPU. 2020d: Online)

3. การทำงานของโลกาภิบาลมาตรฐานการบริการไปรษณีย์

จากที่กล่าวมาข้างต้นสหภาพไปรษณีย์สากลเริ่มมีการทำให้องค์ความรู้และความคิดดังกล่าวมีความเป็นสถาบันรูปธรรมยั่งยืนในวันที่ 4 ตุลาคม ค.ศ. 1909 อนุสาวรีย์สหภาพไปรษณีย์สากลเปิดตัวที่สวนสาธารณะ Kleine Schanze ในใจกลางเมือง ณ กรุงเบอร์ลิน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ รูปปั้นทองสัมฤทธิ์และหินแกรนิตยืนสูง 10 เมตร กว้าง 40 เมตร ที่สร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึงการก่อตั้งสหภาพไปรษณีย์สากล เป็นผลงานของประติมากรชาวฝรั่งเศส เรอเน เดอ แซร์ต-มาร์โซซ์ (René de Saint-Marceaux) ซึ่งเป็นสมาชิกของ Paris Académie des Beaux-Arts¹⁸ ได้รับเลือกให้สร้างสรรค์ผลงานนี้หลังจากการแข่งขันระดับนานาชาติที่จัดโดยรัฐบาลสวิตเซอร์แลนด์ใน

¹⁷ ค.ศ. 1911 อองรี เปเกต์ (Henri Piquet) นักบินของ FSST AERIAL POST ชาวฝรั่งเศส เป็นผู้ขนส่งไปรษณีย์ทางอากาศอย่างเป็นทางการครั้งแรกโดยเที่ยวบินดังกล่าวเกิดขึ้นที่อินเดียบรรทุกกระสอบที่บรรจุจดหมายประมาณ 6,500 ชิ้นบนเครื่องบินฮัมเบอร์ปีกสองชั้นบินด้วยระยะทาง 10 กิโลเมตรภายใน 27 นาทีจากเมืองอลาฮาบาดไปยังเมืองนาบี

¹⁸ Paris Académie des Beaux-Arts แปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า Paris Academy of Fine Arts หรือสถาบันวิจิตรศิลป์แห่งปารีส

หัวข้อ “*Around the World*” โดยประติมากรรมชิ้นนี้แสดงให้เห็นถึงภารกิจสากลที่แท้จริง (UPU. 2020d: Online) ภาพของ “ผู้ส่งสารผู้ขายทั้งห้าคน เป็นสัญลักษณ์ตัวแทนของ 5 ทวีป และผู้หญิงเดินร่ำไปรอบโลก ในขณะที่ส่งจดหมายไปทั่วโลก” รวมถึงตัวแทนเชิงสัญลักษณ์ของอนุสาวรีย์ดังกล่าวค่อย ๆ ได้รับการยอมรับว่าเป็นสัญลักษณ์อันโดดเด่นของสหภาพไปรษณีย์สากล มากไปกว่านั้น ยังเป็นแรงบันดาลใจที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อย่างมากของตราสัญลักษณ์ (logo) ของสหภาพไปรษณีย์สากล จากที่ปรากฏบนหน้าปกนิตยสาร Union Postale ใน ค.ศ. 1951 ก่อนต่อมาถูกใช้บนซองจดหมายร้านเอกสารทางราชการ และสภการบริหารของสหภาพไปรษณีย์สากลได้นำตราสัญลักษณ์ดังกล่าวมาใช้อย่างเป็นทางการใน ค.ศ. 1967 จนถึงปัจจุบัน (ICAO. 2024: Online) หลักการความสม่ำเสมอของไปรษณียากรได้รับการปรับให้เข้ากับความเป็นจริงทางเศรษฐกิจของโลก ซึ่งอยู่ในช่วงทศวรรษที่ 1920 ณ ขณะนั้นแตกต่างไปจากทศวรรษก่อนหน้าอย่างเห็นได้ชัด การประชุมสภาคองเกรส ครั้งที่ 7 ณ กรุงมาดริด ประเทศสเปน ได้มีทางเลือกแก่ฝ่ายบริหารในการเพิ่มหรือลดค่าธรรมเนียมพื้นฐานภายในขีดจำกัดร้อยละที่กำหนดใน ค.ศ. 1924 (ICAO. 2024: Online) และส่วนสำคัญในทศวรรษ 1929 การประชุมไปรษณีย์สากล (Universal Postal Congress) ครั้งที่ 9 ณ กรุงลอนดอน ประเทศสหราชอาณาจักร ได้จัดตั้งบริการพัสดุขนาดเล็ก (small packet)

สหภาพไปรษณีย์สากลกลายเป็นหน่วยงานพิเศษของสหประชาชาติ (United Nations) เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1948 โดย

สหภาพไพรซิพย์สากลมีส่วนช่วยในการพัฒนานโยบายและริเริ่มกิจกรรมความร่วมมือกับหน่วยงานพิเศษเฉพาะทาง กองทุน และโครงการอื่น ๆ กับสหประชาชาติมากมาย เชื่อมโยงโดยตรงกับอำนาจหน้าที่และภารกิจในการส่งเสริมการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงการบรรลุวาระการพัฒนายั่งยืน ค.ศ. 2030 ซึ่งอภิตีของสหภาพไพรซิพย์สากลจะเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการบริหารสูงสุดที่ประสานงานกิจกรรมของระบบองค์การสหประชาชาติ และคณะกรรมการชุดนี้มีเลขาธิการองค์การสหประชาชาติเป็นประธาน (UPU. 2020i: Online) ทำงานร่วมกับองค์กรพันธมิตรของสหประชาชาติหลายแห่งในโครงการที่เป็นรูปธรรมมากมาย ไม่ว่าจะเป็น สหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (International Telecommunications Union - ITU) องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization - ICAO) องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization - ILO) และองค์การการค้าโลก (World Trade Organization - WTO) เป็นต้น รวมถึงสหภาพไพรซิพย์สากลยังรักษาความสัมพันธ์กับองค์กรอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือสหประชาชาติ เช่น สมาคมการขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ (International Air Transport Association - IATA) องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization - ISO) องค์การการย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศ (International Organization for Migration) และองค์การศุลกากรโลก (World Customs Organization - WCO) เป็นต้น (UPU. 2020j: Online)

ค.ศ. 1952 การประชุมสภาคองเกรส ครั้งที่ 13 ณ กรุงบรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียม มอบบริการไปรษณีย์ฟรีให้กับบรรณกรรรมสำหรับผู้พิการทางสายตา โดยการประชุมครั้งนี้ยังนำเสนอการตีความไปพร้อม ๆ กันเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับมอบหมาย ซึ่งก่อนหน้านี้การประชุมสหภาพไปรษณีย์สากลทั้งหมดดำเนินการเป็นแต่ภาษาฝรั่งเศสเพียงอย่างเดียว โดยภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาทางการที่ใช้สื่อสารกันในระหว่างองค์กรสหภาพไปรษณีย์สากล หลังจากนั้นต่อมาอีกไม่กี่ปีภาษาอังกฤษก็ถูกเพิ่มเข้ามาเป็นภาษาในการทำงานเมื่อ ค.ศ. 1994 (UPU. 2020k: Online) สนธิสัญญาเบิร์นได้รับการแก้ไขอยู่หลายครั้งก่อนได้ข้อสรุป เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม ค.ศ. 1964 ที่การประชุมสภาคองเกรส ครั้งที่ 15 ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ด้วยการรับรองปรับโครงสร้างใหม่ สหภาพไปรษณีย์สากลได้ผนวกรวมสนธิสัญญาดังกล่าวเข้าไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งปัจจุบันเป็นสนธิสัญญาที่รัฐต่าง ๆ ต้องสัตยาบันเมื่อต้องการเข้าร่วมกับสหภาพไปรษณีย์สากล ประกอบด้วยระเบียบทั่วไป อนุสัญญา และข้อบังคับโดยละเอียด โดยมีพิธีสารเพิ่มเติมอีก 11 ฉบับและถูกนำมาใช้ในการประชุมสภาคองเกรสคราวต่อ ๆ ไปนับตั้งแต่นั้นมา นอกจากนี้ สภาคองเกรสยังได้จัดทำระบบกลุ่มภาษา ซึ่งช่วยให้ประเทศสมาชิกสามารถจัดการแปลงสิ่งพิมพ์ของสหภาพไปรษณีย์สากลเป็นภาษาอื่นนอกเหนือจากภาษาฝรั่งเศสได้เช่นเดียวกัน (UPU. 2020d: Online)

ที่สำคัญ ค.ศ. 1969 ในระหว่างรอบการประชุมสภาคองเกรส ครั้งที่ 16 ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น สหภาพไปรษณีย์สากลได้กำหนดให้

วันที่ 9 ตุลาคมของทุกปีเป็น “วันไปรษณีย์โลก World Post Day” วัตถุประสงค์เพื่อรำลึกถึงวันครบรอบการก่อตั้งสหภาพไปรษณีย์สากล ซึ่งตรงกับวันที่ลงนามในสนธิสัญญา รวมถึงประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกก็ได้เข้าร่วมการเฉลิมฉลองประจำปี ตระหนักถึงบทบาทของไปรษณีย์ในชีวิต ตระหนักถึงบทบาทของไปรษณีย์ในชีวิตประจำวันของผู้คนและธุรกิจต่างๆ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจโลก การประชุมเดียวกันนี้เองยังได้แนะนำ ‘ระบบค่าธรรมเนียมปลายทาง’ มาใช้เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1971 เพื่อเป็นการชำระเงินโดยประเทศผู้ส่งไปยังประเทศผู้รับสำหรับการดำเนินการและการจัดส่งไปรษณีย์ระหว่างประเทศ (ICAO. 2024: Online) และ ‘การแข่งขันการเขียนจดหมายนานาชาติของสหภาพไปรษณีย์สากล (the UPU’s International Letter-Writing Competition)’ ได้เริ่มต้นขึ้นนับตั้งแต่นั้นมาในปีเดียวกัน เยาวชนคนหนุ่มสาวหลายล้านคนทั่วโลกที่มีอายุ 15 ปีหรือต่ำกว่าได้เข้าร่วม (UPU. 2020d: Online)

เมื่อเวลาผ่านไปกว่าครึ่งทศวรรษ ค.ศ. 1974 การประชุมสภาคลองเกรส ครั้งที่ 17 ณ เมืองโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ อำนาจในการเลือกอธิบดีและรองอธิบดีได้ถูกโอนไปยังสภาคลองเกรสเป็นครั้งแรก เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองครบรอบศตวรรษของสหภาพไปรษณีย์สากล ประเทศสมาชิกจำนวนมากหลายประเทศจึงออกดวงตราไปรษณียากรพิเศษ รวมถึงมีการสร้าง ‘ศูนย์เทคโนโลยีไปรษณีย์ (Postal Technology Centre - PTC)’ ขึ้นเพื่อพัฒนาเครื่องมือเทคโนโลยีใหม่ ๆ เป็นประโยชน์ของสมาชิกสหภาพไปรษณีย์สากล ค.ศ. 1993 และที่สำคัญ ค.ศ. 1999 มี

การจัดตั้ง ‘ความร่วมมือการบริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (Express Mail Service - EMS)’ สำหรับเอกสารและสินค้าที่นำเสนอจัดทำโดยผู้ประกอบการผู้ให้บริการไปรษณีย์ของสหภาพไปรษณีย์สากล ซึ่งเชื่อมโยงประเทศและเขตดินแดนการปกครองมากกว่า 180 แห่งทั่วโลก

ขยับมาในต้นศตวรรษที่ 21 ค.ศ. 2004 ประชุมสภาองค์กรส ณ กรุงบูคาเรสต์ ประเทศโรมาเนีย ได้จัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา (the Consultative Committee) เพื่อเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของภาคส่วนไปรษณีย์ระหว่างประเทศในวงกว้างขึ้นภายในสหภาพไปรษณีย์สากล หรืออย่าง ค.ศ. 2005 ‘.post’ ซึ่งเป็นโดเมนอินเทอร์เน็ตระดับบนสุดที่สหภาพไปรษณีย์สากลให้การสนับสนุนสำหรับอุตสาหกรรมไปรษณีย์ได้รับการอนุมัติจากองค์กรความร่วมมือด้านการจัดสรรชื่อและหมายเลขทางอินเทอร์เน็ต (Internet Cooperation for Assigned Names and Numbers – ICANN)

ค.ศ. 2009 สหภาพไปรษณีย์สากลดำเนินการจัดทำรายการการสำรวจปล่อยก๊าซเรือนกระจกประจำปีเป็นครั้งแรกจากกิจกรรมทางไปรษณีย์ของผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายแต่งตั้ง เปิดตัว ‘ระบบตรวจสอบติดตามทั่วโลก (Global Monitoring System - GMS)’ ซึ่งเป็นระบบการวัดที่ทันสมัยในการประเมินคุณภาพการบริการสำหรับประเทศสมาชิก ค.ศ. 2010

หลังจากนั้น ค.ศ. 2013 สหภาพไปรษณีย์สากลเริ่มจัดทำรายงานรายบุคคลแต่ละฉบับโดยละเอียดเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยให้

ภาพรวมที่ถูกต้องของสถานการณ์ของผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายแต่ละราย
ตลอดจนข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับมาตรการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

และล่าสุด ค.ศ. 2016 เว็บไซต์ ‘oscar.post’ ได้ถูกสร้างขึ้นซึ่งเป็นเครื่องมือออนไลน์ที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับการแต่งตั้งมอบหมายจากสหภาพไพรชณีย์สากลสามารถคำนวณและวิเคราะห์ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยออกมาจากผลิตภัณฑ์หรือบริการตลอดวัฏจักรชีวิต (carbon footprint) ของตน เพื่อระบุมาตรการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (OSCAR. n.d.: Online)

ปัจจุบันสหภาพไพรชณีย์สากลมีสมาชิกทั้งหมด 192 ประเทศ ถือเป็นเวทีหลักสำหรับความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการในภาคส่วนไพรชณีย์ ซึ่งประเทศสมาชิกใด ๆ ของสหประชาชาติสามารถเป็นสมาชิกของสหภาพไพรชณีย์สากลได้ ส่วนประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกของสหประชาชาติสามารถเป็นสมาชิกของสหภาพไพรชณีย์สากลได้ โดยต้องได้รับการอนุมัติคำร้องจากประเทศสมาชิกของสหภาพไพรชณีย์สากลอย่างน้อยสองในสาม ค่าใช้จ่ายของสหภาพจะได้รับการสนับสนุนร่วมกันโดยประเทศสมาชิกผ่านระบบชั้นเงินสมทบ เมื่อเข้าร่วมสหภาพแล้ว ประเทศสมาชิกใหม่จะสามารถเลือกชั้นเงินสมทบได้ 1 ใน 10 ชั้น ตั้งแต่ 1 ถึง 50 หน่วย ส่วนชั้นเงินสมทบเพิ่มเติมอีก 1 ชั้นครึ่งหน่วยจะสงวนไว้สำหรับประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (UPU. 2020l: Online)

ตามมาตรา 53 ของอนุสัญญาว่าด้วยไพรชณีย์สากล ICAO ได้จัดทำสถิติการเงินและปริมาณการขนส่งของการจราจรของสายการบิน

ระหว่างประเทศให้กับ UPU เป็นประจำ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดอัตราค่าขนส่งไปรษณีย์ทางอากาศที่ UPU ยังคงรักษาความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในประเด็นต่าง ๆ เช่น การเร่งรัดการจัดการภาคพื้นดินของไปรษณีย์ทางอากาศ ความจำเป็นในการปรับปรุงการติดตั้งไปรษณีย์ในสนามบิน การขนส่งสารชีวภาพที่เน่าเสียง่ายโดยไปรษณีย์ทางอากาศ เป็นต้น โดยความจำเป็นในการทำงานร่วมมือกันระหว่างสององค์กรดังกล่าวในประเด็นการขนส่งวัตถุอันตรายทางไปรษณีย์นั้นชัดเจนมาตั้งแต่ทศวรรษ 1980 และจำเป็นต้องพัฒนา ปรับปรุงแผน และแนวทางการปฏิบัติฝึกอบรมเกี่ยวกับสินค้าอันตราย เพื่อรักษาความปลอดภัยทางไปรษณีย์ การป้องกันสินค้าอันตรายไม่ให้เข้าสู่กระแสจดหมายยังคงเป็นเรื่องท้าทายมาจนถึงปัจจุบันนี้ (ICAO. 2024: Online)

มาตรฐานการบริการไปรษณีย์ประเทศไทย: บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกสหภาพไปรษณีย์สากลวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1885 (UPU. 2020m: Online) ผู้ประกอบการที่ได้รับการแต่งตั้งคือ “บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (ปณท.)” ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ดำเนินการอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสหภาพไปรษณีย์แห่งเอเชียและแปซิฟิก (Asian Pacific Postal Union - APPU) โดยทีมงานระดับภูมิภาคที่สำนักงานใหญ่ของ สำนักงานระหว่างประเทศ สหภาพไปรษณีย์สากลที่ถูกจัดตั้งขึ้น ค.ศ. 1961 การประชุมไปรษณีย์สากล ณ กรุงมะนิลา ประเทศ

ฟิลิปปินส์ (APPU. n.d.-a: Online) วัตถุประสงค์เพื่อการขยาย อำนาจความ
สะดวก พัฒนาความสัมพันธ์ด้านประโยชน์ระหว่างประเทศสมาชิก และ
ส่งเสริมความร่วมมือในด้านการบริการประโยชน์รวมถึงสนับสนุน
ผลประโยชน์ของสมาชิกที่มีรายได้น้อยผ่านการเป็นตัวแทนในการประชุม
สหภาพประโยชน์สากล ภายในองค์กรมีการจัดฝึกอบรมในด้านธุรกิจและ
ความสามารถด้านประโยชน์ที่หลากหลาย ซึ่งจะสร้างแรงบันดาลใจ เชื่อมโยง
และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้กับผู้แทนจากทั่วภูมิภาค (APPU. n.d.-b:
Online) และที่สำคัญสำนักงานสหภาพประโยชน์สากลระดับภูมิภาคหนึ่งใน
สามแห่งตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ ประเทศไทย (UPU. 2020n: Online)

บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจภายใต้สังกัด
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม¹⁹ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการ
ให้บริการไปรษณีย์ทั้งในและระหว่างประเทศตลอดจนบริการอื่น ๆ ที่
เกี่ยวเนื่องถือได้ว่าเป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของประเทศไทย ได้แก่
บริการไปรษณีย์ บริการโอนเงิน (เช่น ธนาณัติ และบริการเก็บเงิน
ปลายทาง) บริการตัวแทนขายหน้าและบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีความ

¹⁹ ‘บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (ปณท.)’ หรือ ‘Thailand Post Co. Ltd (THP)’ ได้
แยกตัวออกจากกิจการโทรคมนาคมไทย เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ปัจจุบัน
ถือหุ้นร้อยละ 100

มุ่งมั่นในการให้บริการเพื่อเป็นจุดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนในสังคม รวมถึงเป็นหน่วยงานที่จะช่วยเหลือสนับสนุนในการขับเคลื่อนด้านการจัดส่งข่าวสาร สิ่งของ การเงิน และค่าบริการในภาคธุรกิจองค์กรที่ให้บริการประสบความสำเร็จ ด้วยผลิตภัณฑ์การให้บริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าภายใต้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า “ส่งมอบการเติบโตอย่างยั่งยืนผ่านเครือข่ายไปรษณีย์” โดยมาตรฐานการบริการไปรษณีย์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ภายใต้ขอบเขตและคุณลักษณะของมาตรฐานสากลกำหนดโดยกฎหมายไปรษณีย์ จะให้บริการไปรษณีย์และโอนเงินทั่วประเทศในอัตราเดียวกัน บริการไปรษณีย์สากลประกอบด้วยบริการดังต่อไปนี้ 1.) สิ่งของไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ส่งทางไปรษณีย์มีน้ำหนักสูงสุดไม่เกิน 2 กิโลกรัม²⁰ (ไปรษณีย์ไทย, 2566a: ออนไลน์) 2.) หนังสือหนังสือพิมพ์ วารสาร/นิตยสาร และ 3.) พัสดุน้ำหนักสูงสุดไม่เกิน 20 กิโลกรัม (UPU. 2020o: Online)

²⁰ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีอำนาจผูกขาดจดหมายและไปรษณีย์ภัณฑ์ที่มีน้ำหนักสูงสุดไม่เกิน 2 กิโลกรัม ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๕๓๗, (2477). <https://www.mdes.go.th/law/detail/3600-พระราชบัญญัติไปรษณีย์-พุทธศักราช-๒๕๓๗>

มาตรฐานการให้บริการของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่คำนึงถึงกระบวนการของเส้นทางการเดินทาง จุดสัมผัสบริการ และระยะเวลาของการใช้บริการของผู้ใช้บริการ (Customer Journey) เป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ได้กำหนดมาตรฐานเพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ให้บริการให้ได้รับความสะดวกรวดเร็วในการบริการผลิตภัณฑ์และบริการที่สำคัญ ตัวอย่างเช่น มาตรฐานบริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS) ในประเทศ (หมายความว่ารวมถึงการให้บริการพิเศษ เช่น ไปรษณีย์รับประกันหรือไปรษณีย์ตอบรับ) หากต้นทางและปลายทางในพื้นที่กรุงเทพฯ/ปริมณฑล ในพื้นที่ภูมิภาคเดียวกัน หรือระหว่างพื้นที่กรุงเทพฯ/ปริมณฑลและพื้นที่ภูมิภาค มาตรฐานบริการจะอยู่ที่ภายใน 1 วันทำการ แต่ระหว่างพื้นที่ภูมิภาค (ข้ามภาค) จะอยู่ที่ภายใน 2 วันทำการ นับถัดจากวันที่ฝากส่ง โดยแนวทางการประเมินผลได้จาก ‘การสำรวจอัตราสำเร็จต่อมาตรฐานการให้บริการ’ และมาตรฐานการปฏิบัติงานในการให้บริการเข้าคิวรับบริการต้องอยู่ภายใน 3-5 นาที (ขึ้นอยู่กับประเภทบริการ) หรือการตรวจสอบสถานะการจัดส่งแบบ Online Real-Time โดยแนวทางการประเมินผลได้จาก ‘วิเคราะห์เสียงของผู้ใช้บริการผ่านการให้บริการทุกจุดสัมผัส (Touch Points)’ (ไปรษณีย์ไทย, 2566b: ออนไลน์)

นอกเหนือจากหน้าที่หลักของการบริการไปรษณีย์ ในช่วงวิกฤตการณ์โรคระบาดโควิด-19 ที่ผ่านมา กระทรวงมหาดไทยร่วมกับ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ได้จัดส่งหน้ากากอนามัยทางการแพทย์จาก

บริษัทรายใหญ่ทั้งหมด 9 โรงงานในประเทศไทย มีจำนวนการผลิตอยู่ที่ 2.3 ล้านชิ้นต่อวัน โดยหน้ากากอนามัยทั้งหมดจะถูกจัดส่งแจกจ่ายไปตามกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงสาธารณสุขตามลำดับ ผู้ว่าราชการจังหวัดต่าง ๆ มีอำนาจเต็มในการแจกจ่ายหน้ากากอนามัยเริ่มจากจัดหาหน้ากากอนามัยสำรองให้ผู้มีความเสี่ยงสูง เช่น แพทย์ พยาบาล บุคลากรโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ตำรวจ เจ้าหน้าที่กักกันโรค และอื่น ๆ (Tanyaporn, 2020: Online)

สรุป

กล่าวโดยสรุปคือ หากวันนี้เราอยู่บนโลกที่ไม่มีสถาบันหรือองค์การอย่าง “สหภาพไพบรณียสากล” ประเทศต่าง ๆ ก็ไม่สามารถรับประกันว่า “การบริการไพบรณีย” จะสามารถส่งไปหรือรับกลับระหว่างประเทศภาคีเกือบทุกประเทศที่ลงนามทั่วโลกได้อย่างไรในภาวะอนาธิปไตย (anarchy) ของระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้วยที่ทำการไพบรณียมากกว่า 650,000 แห่งและพนักงานกว่า 5.3 ล้านชีวิตที่ต้องเดินทางไปบริการถึงประชากรในพื้นที่ห่างไกล จึงไม่มีข้อสงสัยเลยว่า ทำไมเครือข่ายไพบรณียนี้เองถึงเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเชื่อมโยงประชาชนและธุรกิจกับบริการที่พวกเราต้องการ (UPU. 2020p: Online) เมื่อเป็นเช่นนั้นข้อเสนอแนะประการหนึ่งของผู้เขียนคือ การรับมือกับความท้าทายของคู่แข่งผู้ประกอบการไพบรณียรายย่อยอื่น ๆ ใน

ปัจจุบัน ประกอบกับการสร้างการตระหนักรู้มาตรการคุ้มครองของ
ผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์พ.ศ. 2477 มาตรา 31 ตลอดจน
กระบวนการโลกาภิวัตน์ที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ตั้งแต่อดีตจนถึง
ปัจจุบันประเภทของระบอบภายใต้ความร่วมมือในระบบความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศของสหภาพไปรษณีย์สากลนั้นเป็น “ระบอบที่สมบูรณ์
แบบ” (Full-Blown Regime) จาก ‘การบรรจบกันของความคาดหวัง
(convergence of expectations)’ ของผู้ส่งสารในการที่ต้องการให้
จดหมาย พัสดุ หรือไปรษณีย์ภัณฑ์อื่น ๆ ให้ไปถึงมือผู้รับอย่างสมบูรณ์
และ ‘ความเป็นทางการ (formality)’ ที่สูงของสถาบัน องค์การระหว่าง
ประเทศได้หยั่งรากลึกลงในระบบสังคมโลกไปแล้ว ที่สำคัญยังเป็นแม่แบบ
ตกทอด (legacy) ให้นิสิตนักศึกษารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในการศึกษาระบบ
มิติต่าง ๆ ในระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่อไป “One world.
One postal network.”

เอกสารอ้างอิง (References)

- พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ (2477, 10 กุมภาพันธ์).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 51 ตอนที่ 1226.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2550, เมษายน 16). *ไปรษณีย์ (๑๖ เมษายน ๒๕๕๐)*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <http://legacy.orst.go.th/?knowledge=ไปรษณีย์-๑๖-เมษายน-๒๕๕๐#>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). *ไปรษณีย์*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://dictionary.orst.go.th>
- ไปรษณีย์ไทย. (2566a, ธันวาคม 1). *กฎบัตรการให้บริการของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด (Customer Service Charter)*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 29 ตุลาคม 2567 จาก https://file.thailandpost.com/upload/content/2566_65829ef6c0592.pdf
- ไปรษณีย์ไทย. (2566b, ธันวาคม 1). *มาตรฐานการให้บริการของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด (Customer Service Standard)*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 29 ตุลาคม 2567 จาก https://file.thailandpost.com/upload/content/2566_pdf
- ไพลิน กิตติเสรีชัย. (2567, กรกฎาคม 17). อธิบายกระบวนการโลกาภิบาล (global governance) ตามแนวคิดที่เสนอโดย Weiss และ Thakur.

Asian-Pacific Postal Union (APPU). (n.d.-a). *Background*. [Online]. Retrieved 2024, October 29 from <https://www.appu-bureau.org/background/>

Asian-Pacific Postal Union (APPU). (n.d.-b). *THE PURPOSE OF THE APPU*. [Online]. Retrieved 2024, October 29 from <https://www.appu-bureau.org>

International Civil Aviation Organization (ICAO). (2024, September 4). *THE POSTAL HISTORY OF ICAO*. [Online]. Retrieved 2024, October 29 from https://applications.icao.int/postalhistory/icao_and_the_universal_postal_union.htm

Krasner, S. D. (ed.) (1983), *International Regimes* (Ithaca, NY: Cornell University Press).

Norman, J. M. (2024a, July 15). *The Cursus publicus: The Courier Service of the Roman Empire*. [Online]. Retrieved 2024, October 28 from <https://www.historyofinformation.com/detail.php?id=1394>

Norman, J. M. (2024b, July 15). *Darius The Great Builds The Royal Road*. [Online]. Retrieved 2024, October 28 from <https://www.historyofinformation.com/detail.php?id=131>

Online Solution for Carbon Analysis and Reporting (OSCAR). (n.d.).

The carbon management tool for the postal industry.

[Online]. Retrieved 2025, February 13 from
<https://oscar.post/#/dc>

Silverstein, A. J. (2007). *Postal Systems in the Pre-Modern Islamic World*. Cambridge: Cambridge University Press. doi:
10.1017/CBO9780511497520

Sundqvist, R. (2022, August 16). *A brief history of postal services*.
[Online]. Retrieved 2024, October 26 from
<https://www.hived.space/blog/a-brief-history-of-postal-services>

Tanyaporn, R. (2020, March 31). *2.3 Million masks per day to the Thai people*. [Online]. Retrieved 2024, October 31 from
<https://thairesidents.com/local/2-3-million-masks-per-day-to-the-thai-people/>

Universal Postal Union (UPU). (2020a). *Council of Administration*.
[Online]. Retrieved 2024, October 30 from
<https://www.upu.int/en/Universal-Postal-Union/About-UPU/Bodies/Council-of-Administration>

Universal Postal Union (UPU). (2020b). *Postal Operations Council*. [Online]. Retrieved 2024, October 30 from <https://www.upu.int/en/Universal-Postal-Union/About-UPU/Bodies/Postal-Operations-Council>

Universal Postal Union (UPU). (2020c). *International Bureau*. [Online]. Retrieved 2024, October 30 from <https://www.upu.int/en/Universal-Postal-Union/About-UPU/Bodies/International-Bureau>

Universal Postal Union (UPU). (2020d). *Timeline*. [Online]. Retrieved 2024, October 30 from <https://www.upu.int/en/universal-postal-union/about-upu/history#timeline->

Universal Postal Union (UPU). (2020e). *Sir Rowland Hill*. [Online]. Retrieved 2024, October 30 from <https://www.upu.int/en/universal-postal-union/about-upu/history#sir-rowland-hill->

Universal Postal Union (UPU). (2020f). *Heinrich von Stephan*. [Online]. Retrieved 2024, October 30 from <https://www.upu.int/en/universal-postal-union/about-upu/history#heinrich-von-stephan->

Universal Postal Union (UPU). (2020g). *9 October*. [Online]. Retrieved 2024, October 30 from <https://www.upu.int/en/universal-postal-union/about-upu/history#9-october->

Universal Postal Union (UPU). (2020h). *About UPU*. [Online]. Retrieved 2024, October 30 from <https://www.upu.int/en/Universal-Postal-Union>

Universal Postal Union (UPU). (2020i). *Role in the UN*. [Online]. Retrieved 2024, October 30 from <https://www.upu.int/en/universal-postal-union/about-upu/history/role-in-the-un>

Universal Postal Union (UPU). (2020j). *Partner organizations*. [Online]. Retrieved 2024, October 30 from <https://www.upu.int/en/universal-postal-union/about-upu/history/role-in-the-un#partner-organizations->

Universal Postal Union (UPU). (2020k). *Languages*. [Online]. Retrieved 2024, October 30 from <https://www.upu.int/en/universal-postal-union/about-upu/history/languages>

Universal Postal Union (UPU). (2020l). *Member countries*. [Online]. Retrieved 2024, October 30 from <https://www.upu.int/en/Universal-Postal-Union/About-UPU/Member-Countries>

Universal Postal Union (UPU). (2020m). *Countries' legal situation: THAILAND*. [Online]. Retrieved 2024, October 30 from <https://www.upu.int/UPU/media/upu/files/aboutUpu/acts/10-memberCountriesLegalSituation/thaEn.pdf>

Universal Postal Union (UPU). (2020n). *UPU Regional Office - Bangkok*. [Online]. Retrieved 2025, February 13 from <https://www.upu.int/en/postal-solutions/capacity-building/development-cooperation/upu-presence-in-the-field/asiapacific>

Universal Postal Union (UPU). (2020o). *Status and structures of postal entities*. [Online]. Retrieved 2025, February 13 from <https://www.upu.int/UPU/media/upu/PostalEntitiesFiles/statusOfPostalEntities/thaEn.pdf>

Universal Postal Union (UPU). (2020p). *Postal social, financial and trade services during COVID-19*. [Online]. Retrieved 2024, October 30 from <https://www.upu.int/en/postal->

solutions/covid19 / postal-social-financial-and-trade-services-during-covid19

Universal Postal Union (UPU). (2022a). *Global or regional estimates*. [Online]. Retrieved 2024, October 30 from http://pls.upu.int/pls/ap/spp_report.CreateReport2020

Universal Postal Union (UPU). (2022b, November 1). *Constitution – consolidated version as last amended at the Abidjan 2021 Congress*. [Online]. Retrieved 2024, October 30 from <https://www.upu.int/UPU/media/upu/files/aboutUpu/acts/01-actsConstitution/actsConstitutionConsolidatedVersionAmendedInAbidjan2021En.pdf>

Universal Postal Union (UPU). (2023). *Congress*. [Online]. Retrieved 2024, October 30 from <https://www.upu.int/en/Universal-Postal-Union/About-UPU/Bodies/Congress>

Universal Postal Union (UPU). (2024a). *Current strategy*. [Online]. Retrieved 2024, October 31 from <https://www.upu.int/en/universal-postal-union/about-upu/strategy#current-strategy->

Universal Postal Union (UPU). (2024b). *Strategic pillars for 2021-2025*. [Online]. Retrieved 2024, October 31 from <https://www.upu.int/en/universal-postal-union/about-upu/strategy#strategic-pillars-for-2021-2025>

Universal Postal Union (UPU). (2024c, September 19). *Universal Postal Convention and its Final Protocol – consolidated version as last amended at the 2023 Riyadh Extraordinary Congress*. [Online]. Retrieved 2024, October 30 from https://www.upu.int/UPU/media/upu/files/aboutUpu/acts/02-actsGeneralRegulations/11_Convention_1.pdf

Weiss, T. G. & Thakur, R. (2014). The United Nations Meets the Twenty-first Century: Confronting The Challenges of Global Governance. In M. B. Steger, P. Battersby & J. M. Siracusa (Eds), *The SAGE Handbook of Globalization* (pp. 489-504). London : SAGE.

Yale Law School. (2008). *General Postal Union; October 9, 1874*. [Online]. Retrieved 2025, February 13 from https://avalon.law.yale.edu/19th_century/usmu010.asp#2